Hospodin jako matka (Den matek)

Původ materiálu
Kateřina Frühbauerová
Pořadí v lekci
64

Téma

Hospodin jako matka? Ano. I tento titul Bohu patří. Bůh je matkou, u které můžeme v naprostém bezpečí spočinout.

Cíle

- *Předškoláci*: Děti objeví Hospodina jako matku, nejen jako Otce na nebesích. Jako je příjemně u mámy, je dobře i u Hospodina.
- *Mladší školní věk*: Děti objeví omezenost našich možností mluvení o Hospodinu.
- *Starší školní věk*: Zastavit se, načerpat sílu, zahojit rány, být přijat s láskou, nemuset nic dokazovat, vydechnout — u Hospodina? Samozřejmě, kde jinde.

Pro učitele

Poznámky k příběhu

David či autor básně pro Davida hovoří k Hospodinu, ve třetím verši se obrací k ostatním lidem. Mluví o své pokoře (nemám, Hospodine, domýšlivé srdce), ví, co všechno jej láká k akcím (neženu se…). Zároveň není pyšný na svoji pokoru. Používá obraz matky a nasyceného dítěte. Za dítě označuje žalmista svoji duši a za matku Hospodina. V posledním verši promlouvá ke všem lidem (přítomným i budoucím) a doporučuje jim důvěru v Hospodina.

Motiv pouti a spočinutí

- S do sebe uzavřeným statickým obrazem klidného nasyceného dítěte v náruči milující mámy kontrastuje nadepsání žalmu jako *poutního žalmu*. Pouť je akce, přesun (proto je to pouť, putování odněkud někam). Nakojené dítě klidně spočívá (nevykazuje známky chuti někam jít). To vytváří v jinak poklidném žalmu napětí.
- Z textu žalmu *nelze určit, kdo, odkud, kam a za jakým účelem jde*, víme jen, že žalm patří do skupiny poutních žalmů (Ž 120–134).

- *Odstavené dítě* je v žalmu ve významu právě odstavené, t.j. do sytosti napitý kojenec. Jen se dívá, možná usíná, možná si brouká. Schované, skryté, obklopené láskou a bezpečnou, pevnou náručí mámy, k jeho štěstí nic neschází.
- Z celého žalmu dýchá *bezpečí duše v Hospodinově náruči*, klid a mír, který duše zakouší a který si užívá. Tutéž důvěru v Hospodina doporučuje žalmista i všem lidem, svým současníkům i budoucím generacím.
- *Mateřské atributy* Boží najdete Iz 66,13, Iz 49,14n, Ž 131, Iz 46,3, skrytou narážkou je i hebrejské rechem, překládané jako lůno i jako milosrdenství; Duch svatý je v hebrejštině rodu ženského.
- *Láska matky k dítěti* není jen cit, je to i rozhodnutí milovat a investovat svůj čas a úsilí do rozvoje toho malého tvora; pro matku je dítě pořád to malé dítě, i když vyroste a osamostatní se, k maminkám se lze vracet (žalmista se musel nutně setkat s tím, co znamená vyvýšený pohled a nedostižné věci a jak rychlý je pád z výšky) i po debaklech a bojích.
- *Rozdíl matka — dítě* je i ve fyzické velikosti (průměrná máma měří 168 cm, novorozenec kolem 50 cm, váhový rozdíl je ještě větší), pro novorozeně je máma mohutný kolos masa a kostí a tento kolos ho bere do náruče a nosí ho tam a sem, a přesto se miminko nebojí a na kontakt s mámou se těší. Právě tak nám může být u Hospodina dobře, i když je tak moc větší, než my.
- Augustin z Hippo vykládá žalm christologicky — Kristus jako chléb života v mléko proměněný. Zaměřuje pozornost na duši, duši pokornou.
- *Teologické jádro*: mír, bezpečí, klid, spočinutí lidské duše u Hospodina.

Poznámky k tématu období

Svátek matek (den matek) se v ČR slaví vždy druhou květnovou neděli. Matkám věnovaný den má být oceněním odvahy a oběti mateřství.

Za zakladatelku Svátku matek je považována metodistka Anna Marie Jarvis. Ta při druhém výročí smrti její matky zorganizovala v baptistickém kostele v neděli 12. května 1907 setkání místních matek. Rok poté byla požádána, aby toto setkání na druhou květnovou neděli opět zopakovala. Pro velký úspěch se Anna Marie Jarvis začala šíření této myšlenky věnovat naplno, až nakonec kongres USA v roce 1914 prohlásil Den matek národním svátkem. Z USA se svátek začal šířit dále. V Evropě se uchytil po první světové válce. V Československu se Den matek začal slavit v roce 1923. V době komunistické totality byl svátek zatlačen do pozadí oslavami MDŽ. Nyní se již opět slaví veřejně, není ale oficiálním státním svátkem. (http://goo.gl/r7JsSE)

V této přípravce bych ráda poukázala nejen na odvahu maminek a jejich obětavou práci kolem dětí, ale i na zdroj této odvahy a síly — na Hospodina. Jeho mateřská péče o nás nám dává

odpočinout a nabrat síly. Nám — i maminkám i dětem.

Úskalí

- *Předškoláci, mladší školní věk*: zmírněte ve vyprávění motivy Buďte vděčni maminkám, že se o vás tak moc starají. Žalm není vynucováním vděčnosti Hospodinu za jeho mateřské chování k nám. Daleko spíš je o radosti z pobytu v Hospodinově mateřské náruči.
- *Starší školní věk*: pravděpodobně budou mít problém s Hospodinem jako matkou a sebou jako s dítětem (protože názorové osamostatňování od rodičů právě probíhá). Proto bych se ve výkladu věnovala spíše kontrastu statický obraz x poutní píseň a obraz vyložila jako zastávku na túře zvané život. Načerpáme sílu (potravu pro duši), abychom mohli zas putovat dál. Spektrum lidí, kteří o nás pečují jako Hospodin a na jejichž péči o nás Hospodinovu péči poznáváme, lze rozšířit z matek a otců i na učitele, přátele, inspirativní osoby…

Odkazy

Barton, Rachel: *Madony ve tři ráno.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. *(tvořivé objevování vlastní cesty mateřstvím)*

Melchiorová, Anna: *Mateřství.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009.

http://goo.gl/r7JsSE — *Svátek matek* na www.vira.cz.

Ukolébavky jako součást pobytu malého miminka v mámině náruči:

Svítá 286 — *Rok za rokem* (vkládat v laskavou ruku Boží všechny své roky)

Svítá 176 — *Někdo mě vede za ruku* (dobrý Pán Bůh laskavý, který má rád všechny lidi jako děti)

Tvoření — Ubrus přímluvných modliteb

Na tkané prostěradlo (nebo nepoužívaný ubrus — původní motivy lze vybělit třeba Savem) mohou děti obtisknout svoje ruce (nebo namalovat voskovkami, barvy i voskovky je nutno fixovat žehličkou přes pečící papír = nezafixované lze vyprat), vznikne ubrus přímluvných modliteb — ruce jako symbol člověka, který potřebuje pohoupat v Boží náruči a zároveň jako symbol člověka, který prosí za ostatní.

Něco pro maminku tvoření zvlášť pro nejmenší

Na cedulku čajových sáčků přilepte barevný papír s textem žalmu, druhou stranu mohou děti pomalovat. Hotový výrobek mohou děti předat po konci nedělky maminkám jak připomenutí, že i ony potřebují někdy nebýt ty nad věcí a vševědoucí, ale mohou se skrýt v Boží náruči.

Pro děti

Pro předškolní děti

Vyprávění lze začít u obrázku matky s maličkým dítětem.

Kdo má, děti, doma bráška nebo sestřičku? Nejlíp miminko, takové to, co ještě neumí vůbec nic? Co takové miminko potřebuje nejvíc? Plínky, mlíčko, ale co hlavně? Máminu náruč, pozornost, lásku.

Přečíst žalm.

Co se v žalmu říká? Že je žalmistovi u Hospodina dobře jako miminku u maminky. Je dobře tomu miminku na obrázku?

Jak nás Hospodin houpe? Když se modlíme, tak je nám blízko jako maminka miminku, naslouchá nám.

Kdo všechno o vás pečuje? Máma? Táta? Babička? Potřebují taky Hospodinovu mateřskou péči? Namalujte je na papír. Lze stanovit i limit, kolik osob lze namalovat (cílem je dodržet časový limit, který jste si pro tuto část nedělky zvolili) Pak lze obrázky vyvěsit v nedělce/v kostele/položit okolo obrázku mámy a dítěte. Na vyprávění může navazovat jednoduchá přímluvná modlitba za namalované lidi.

Pomůcky: Bible, obrázek matky s malým miminkem v náruči/vlastní kresba/fotografie/výstřižek z novin, papíry a pastelky na malování.

Pro mladší děti

Napsat (namalovat zástupný symbol — Král = koruna atd.) na tabuli tituly Boží, které znáte z Bible (může psát učitel/někdo z nedělky za nápovědy ostatních)

Nejčastější titul užívaný v bohoslužbách? Otec. Král.

Málo známý titul je matka. (Zde je možno přečíst žalm.)

Proč má Hospodin tolik titulů? Nestačil by jeden? Každý vyberte jeden titul. Napište ho na tabuli. Celá skupina hlasováním vybere jeden titul, ten bude na tabuli zvýrazněn. Je tento titul

lepší než ty druhé? A proč? Co ty ostatní tituly? Smazat? Zrušit? A co když příští týden uvidíme Hospodina jinak a budem potřebovat zas jiný titul, abychom řekli, jak Hospodina vidíme dnes? Co když každý vidíme Hospodina jinak?

Přečíst žalm.

Obrázky matky s dítětem — najděte pět rozdílů

Co mají obrázky společného? Dětem je u mámy dobře. Máma o děti pečuje. Kdo ještě o vás pečuje? Kdo je vaším vzorem a inspiruje vás k obrým věcem?

Potřebují tito lidé Boží blízkost? Namalujte na papír/obkreslete svoji ruku a napište tam jméno toho, komu Boží blízkost přejete. Vaše přání a rozhovor o nich s Bohem = přímluvná modlitba za někoho. (Lze třeba stanovit limit, kolik „rukou“ může každý účastník namalovat — cílem je dodržet časový limit, který jste si pro tuto část nedělky zvolili.)

Můžete vyrobit ubrus přímluvných modliteb či se „jen“ za namalované/napsané osoby krátce pomodlit, pokud opravdu nikdo z dětí nebude mít „v ruce“ napsanou maminku, dodejte tento motiv do modlitby/tvoření vy.

Pomůcky: Bible, papír, lepidlo, pastelky, flipchart nebo tabuli a houbu, papíry na malování, pastelky. Pokud chcete ubrus přímluvných modliteb, tak ještě ubrus a barvy/voskovky na textil, žehlička a pečící papír na zafixování barev.

Pro starší děti

Přečíst Žalm 131. Co se v žalmu říká (lze i třeba jako časovku — dvě minuty na nakreslení ústředního motivu na papír)

Vymezení okruhu zájmu na kontrast poutní žalm x statický obraz

- Z kreseb vybrat ty, kde bude matka s dítkem v náruči, dát je tak, aby na ně bylo pohodlně vidět, ostatní zatím odložit stranou a/nebo
- Okomentovat — např. žalmista chce vyjádřit, jak mu u Hospodina je a přirovnává svoji duši k miminu, které je u mámy, proto se dnes budem zabývat tímto motivem, ostatní necháme pro tentokrát stranou.
- Kromě motivu mámy a dítěte je v prvním verši skrytý ještě jeden pro tentokrát důležitý motiv — jedná se o poutní žalm, žalm k pouti (zde je možno vybrat z kreseb ty, které obsahují motiv putování).

Rozhovor o pouti/nakreslit pouť a okomentovat obsah kreseb

„Děti“ znají poutě hlavně jako Matějskou — obrovský zábavní park, překřikující se pouťové atrakce, levné cetky, střelnici, rychlé občerstvení, alkohol a večer pouťovou diskotéku, hluk.

Vědí, co je to výlet („vyletět“ někam z domova a pak se zas vrátit, cílem je užít si cestu, něco vidět — zámek… a vrátit se domů). Pouť je výlet s náboženským cílem cesty — pouť za Hospodinem. Cílem je poklonit se Hospodinu tam, kde bydlí a pobýt tam s ním. K tomu se váže i cesta, když je to s muzikou, tak se líp jde (kolik lidí má na uších sluchátka, když běhá!)

Dát obrazy matky a dítěte a obraz cesty proti sobě (mezi kresby položit zkřížené pastelky) nebo nepracovat s kresbami a pouze uvést rozhovor třeba: Tak pouť je akce, putování, bohoslužby a zas putování a obraz mámy a dítěte je takový neakční. Máte tušení, proč to tak žalmista poskládal? Co tím chtěl říct? Jsou v životě situace, ze kterých je člověku opravdu špatně, neví si rady, nevidí cestu ven. Potřebuje někam odejít, schovat se, nic neřešit a v bezpečí si odpočinout. K odpočinku v bezpečí potřebujeme někoho, kdo nám to bezpečné prostředí udělá, kdo bude v době našeho odpočinku dbát, abychom měli teplo, sucho, jídlo, nebyli jsme vyrušováni t.j. základní věci, které k odpočinku potřebujeme. Doma zajišťují základní servis rodiče (i když děti podle svého věku pomáhají, ale právě jen pomáhají, nenesou celou zodpovědnost za chod rodiny). Načerpat síly chodí věřící rodiče k Hospodinu. I rodiče potřebují brát, nejen dávat. Stejně jako jejich děti.

Nejen my potřebujeme spočinout — modlitba za druhé

Žalmista asi znal tuhle úzkost a touhu po klidu. Nemuset nic dokazovat a spočinout. A asi nebyl sám a žalm oslovoval dál, proto se nám zachoval. Žalmista byl dospělý člověk. Samostatný, dospělý člověk. A přesto potřeboval spočinout, potřeboval, aby se o něj někdo staral. Potřeba natankovat duši je normální. Mají ji i dospělí, dokonce i vaše mámy ji mají.

Vyrobit ubrus přímluvných modliteb/obkreslování rukou

Modlitba za namalované/vepsané do obkreslených rukou (nezapomeňte na maminky, pokud je tam opravdu nikdo nebude mít, dodejte tento motiv vy) i za sebe.

Pomůcky: Bibli, budete-li kreslit, pak papír a tužku; chcete-li ubrus přímluvných modliteb, tak ještě ubrus, barvy, pečící papír, žehličku.

Liturgie

Písně

Svítá: 286 — *Rok za rokem*

Haleluja. Amen: 95 — *Ježíši Kriste, Pastýři náš*

Biblický text k zapamatování

Nemám, Hospodine, domýšlivé srdce ani povýšený pohled. Neženu se za velkými věcmi, za divy, jež nevystihnu, nýbrž chovám se klidně a tiše. Jako odstavené dítě u své matky, jako odstavené dítě je ve mně má duše. Čekej, Izraeli, na Hospodina nyní i navěky.

Modlitba

(pro malé) *Je nám dobře u tebe, Hospodine. Prosíme tě za (maminky…) a všechny, kdo se o nás starají, aby jim bylo také dobře. Amen.*

(pro větší) *Není snadné, Hospodine, stát na vlastních nohou. Děkujeme ti za mámy…*

Starají se o nás a ukazují nám na tebe. Děkujeme ti za ty, kdo s námi odpočívají v tvé náruči. Amen.

Cílová skupina
Školní
Předškolní
Katechetické cykly
Církevní rok
Biblický odkaz (kat)
Žalmy 131